

The Development of an Experiential Learning Model with Reflective Practice for Enhancing the Teaching Professional Spirit of Pre-Service Teachers in Private Universities

Chollada Deewan^{1*} Piyanart Piyasatit¹ and Thitichaya Em-ong²

¹ School of Education, Panyapiwat Institute of Management, Thailand

² Urban Community Development College, Navamindradhiraj University, Thailand

* Corresponding author. E-mail: chollada.deewan@gmail.com

ABSTRACT

This study aimed to: 1) develop an experiential learning model integrated with reflective thinking to enhance the teacher spirit of pre-service teachers in private universities; 2) examine the effects of the experiential learning model integrated with reflective thinking on the teacher spirit of pre-service teachers before and after its implementation; and 3) investigate students' satisfaction with the developed learning model. The participants were 54 students enrolled in the Graduate Diploma Program in Teaching Profession at the Faculty of Education, Panyapiwat Institute of Management. The learning model was evaluated by five experts, including both internal and external instructors. The research instruments consisted of a self-assessment questionnaire on teacher spirit administered before and after the intervention, an evaluation form assessing the appropriateness of the learning model, and a student satisfaction questionnaire. Data were analyzed using means, standard deviations, and content analysis. The results indicated that: 1) the development of an experiential learning model integrated with reflective practice to enhance teacher professional identity among pre-service teachers, comprising four stages—concrete experience, reflective observation and active response, abstract conceptualization, and active experimentation with reflection—was overall at the highest level; 2) the assessment results of teacher spirit before and after the implementation of the experiential learning model integrated with reflective thinking showed a statistically significant difference at the .05 level; and 3) the overall satisfaction of pre-service teachers toward the experiential learning model integrated with reflective thinking for enhancing teacher spirit was at the highest level, particularly in terms of overall satisfaction (mean = 4.58, S.D. = 0.53), while satisfaction with the learning model aspect was at a high level (mean = 4.10, S.D. = 0.66).

Keywords: Teacher Professional Spirit, Experiential Learning, Pre-Service Teacher

การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ร่วมกับการสะท้อนคิด เพื่อเสริมสร้างจิตวิญญาณ ความเป็นครูของนักศึกษาวิชาชีพครู สถาบันอุดมศึกษาเอกชน

ชลลดา ดีวัน^{1*} ปิยนาด ปิยสาริต¹ และ ฐิติชญา เอมอ่อง²

¹ คณะครุศาสตร์ สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์ ประเทศไทย

² วิทยาลัยพัฒนาชุมชนเมือง มหาวิทยาลัยนวมินทราธิราช ประเทศไทย

* Corresponding author. E-mail: chollada.deewan@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ร่วมกับการสะท้อนคิดเพื่อเสริมสร้างจิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษาวิชาชีพครู สถาบันอุดมศึกษาเอกชน 2) เพื่อศึกษาผลการประเมินจิตวิญญาณความเป็นครูก่อนและหลังใช้รูปแบบการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ร่วมกับการสะท้อนคิดของนักศึกษาวิชาชีพครู สถาบันอุดมศึกษาเอกชน และ 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาต่อรูปแบบการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ร่วมกับการสะท้อนคิดเพื่อเสริมสร้างจิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษาวิชาชีพครู สถาบันอุดมศึกษาเอกชน กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ นักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู คณะครุศาสตร์ สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์ จำนวน 54 คน ผู้เชี่ยวชาญประเมินรูปแบบการเรียนรู้ ได้แก่ อาจารย์ภายในและภายนอกสถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์ จำนวน 3 คน เครื่องมือวิจัยที่ใช้ได้แก่ แบบประเมินจิตวิญญาณความเป็นครูในตนเองก่อนและหลังใช้รูปแบบการเรียนรู้ แบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการเรียนรู้และแบบประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาวิชาชีพครูต่อรูปแบบการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ร่วมกับการสะท้อนคิด ทำการวิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ร่วมกับการสะท้อนคิดเพื่อเสริมสร้างจิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษาวิชาชีพครูที่มี 4 ขั้นตอน ซึ่งประกอบด้วยขั้นการสร้างประสบการณ์ ขั้นสังเกตปฏิบัติตอบสนอง ขั้นสร้างมโนทัศน์เชิงนามธรรม และขั้นทดลองร่วมกับการสะท้อนคิด ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 2) ผลการประเมินจิตวิญญาณความเป็นครูก่อนและหลังใช้รูปแบบการเรียนรู้เชิงประสบการณ์และการสะท้อนคิดของนักศึกษาวิชาชีพครู อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) ความพึงพอใจของนักศึกษาวิชาชีพครูต่อรูปแบบการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ร่วมกับการสะท้อนคิดเพื่อเสริมสร้างจิตวิญญาณความเป็นครูในภาพรวมและด้านรูปแบบการเรียนรู้ คือ ด้านภาพรวม (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.58 ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.53) อยู่ในระดับมากที่สุด และด้านรูปแบบการเรียนรู้ (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.10 ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.66) อยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: จิตวิญญาณความเป็นครู, การเรียนรู้เชิงประสบการณ์, นักศึกษาวิชาชีพครู

© 2026 JSSP: Journal of Social Science Panyapat

บทนำ

การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู คือ การที่นักศึกษาวิชาชีพครูเข้าฝึกปฏิบัติงานด้านการสอนและงานที่เกี่ยวข้องในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องเป็นระยะเวลาหนึ่ง เพื่อเรียนรู้ ฝึกฝน และทำความเข้าใจภาระงานของครู จนเกิดทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพ ส่งเสริมให้มีความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะที่เหมาะสมต่อการประกอบอาชีพครูในอนาคตอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งการเรียนรู้การพัฒนาศักยภาพผู้เรียน การประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี การปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมตามจรรยาบรรณวิชาชีพ และการออกแบบจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้เรียนมีความสุขและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ (สันติ กิณรี, 2567) ตามข้อบังคับคุรุสภา ว่าด้วยแบบแผนพฤติกรรมตามจรรยาบรรณของวิชาชีพ พ.ศ. 2550 ได้กล่าวถึง “จรรยาบรรณวิชาชีพ” หมายความว่า มาตรฐานการปฏิบัติตนตามข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณของวิชาชีพ พ.ศ. 2548 ระบุว่า แบบแผนพฤติกรรมตามจรรยาบรรณของวิชาชีพครู

ตามจรรยาบรรณวิชาชีพครูทั้ง 5 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 จรรยาบรรณต่อตนเอง ส่วนที่ 2 จรรยาบรรณต่อวิชาชีพ ส่วนที่ 3 จรรยาบรรณต่อผู้รับบริการ ส่วนที่ 4 จรรยาบรรณต่อผู้ร่วมประกอบวิชาชีพและส่วนที่ 5 จรรยาบรรณต่อสังคม ซึ่งนักศึกษาวิชาชีพครูทุกคนควรปฏิบัติตนตามหลักจรรยาบรรณวิชาชีพที่คุรุสภากำหนด (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2550)

การที่นักศึกษาวิชาชีพครูได้รับการเรียนรู้ การบ่มเพาะผ่านเนื้อหาวิชาที่ส่งเสริมและสนับสนุนให้นักศึกษาวิชาชีพครูแสดงออกถึงหลักจรรยาบรรณวิชาชีพครูทั้ง 5 ส่วนนั้นต้องใช้ระยะเวลาในการบ่มเพาะ นักศึกษาวิชาชีพครูต้องมีความเพียรพยายาม ความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง การปฏิบัติหรือการแสดงออกอย่างเป็นธรรมชาติเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติตนตามหลักจรรยาบรรณวิชาชีพครูอย่างถูกต้องและเหมาะสม ปัญหาเหล่านั้นทำให้การบ่มเพาะความเป็นครูและการฝึกปฏิบัติของนักศึกษาวิชาชีพครูไม่เป็นไปตามหลักจรรยาบรรณวิชาชีพครูเท่าที่ควร ซึ่งสอดคล้องกับ ต้องลักษณะ บุญธรรม และอรุณี หงษ์ศิริวัฒน์ (2560) ได้กล่าวว่า การพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 นอกเหนือจากทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 สำหรับผู้เรียนนั้นมิใช่เพียงการจัดการเรียนรู้ หรือจัดประสบการณ์ให้นิสิตนักศึกษาครูให้มีความรู้และทักษะในวิชาชีพเท่านั้น ต้องควบคู่กับการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม เมื่อสำเร็จการศึกษาสามารถประกอบอาชีพที่พึงประสงค์ มีสัมฤทธิ์ผลทั้งด้านวิชาการและมีทักษะในศตวรรษที่ 21 พร้อมด้วยคุณธรรมละจริยธรรมที่พึงประสงค์ โดยเฉพาะนิสิตนักศึกษาครูที่จะเป็นแม่พิมพ์ของชาติต่อไป ย่อมเป็นหน้าที่ทางตรงและทางอ้อมของสถาบันอุดมศึกษา ในการหาแนวทางหรือกระบวนการที่เอื้อต่อการเสริมสร้างคุณธรรมและจริยธรรมระดับบุคคลเพื่อมุ่งผลสำเร็จของส่วนรวมของนิสิตนักศึกษาครูแบบองค์รวมเพื่อกระตุ้นนักศึกษาให้มีการระลึกถึงและปฏิบัติให้เกิดคุณค่า

ผู้วิจัยจึงเล็งเห็นถึงความสำคัญของการปฏิบัติตนตามหลักจรรยาบรรณวิชาชีพครูซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ครูโดยตรง การเรียนรู้เชิงประสบการณ์ เป็นการส่งเสริมการเรียนรู้และสร้างประสบการณ์แก่นักศึกษาโดยอาศัยการให้ผู้เรียนลงพื้นที่จริงเพื่อศึกษาสภาพหรือความต้องการของผู้เรียน วิเคราะห์สภาพปัญหาและสามารถเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาได้ การให้นักศึกษาวิชาชีพครูได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเองจะให้นักศึกษาวิชาชีพครูเข้าใจถึงปัญหาและมีความพยายามในการแสดงออกถึงความเป็นครูตามหลักจรรยาบรรณวิชาชีพครู อีกทั้งนอกจากจะให้นักศึกษาวิชาชีพครูได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเองแล้ว ผู้วิจัยยังเล็งเห็นถึงความสำคัญของการสะท้อนคิดจากการลงมือปฏิบัติตามรูปแบบการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นที่จะทำให้นักศึกษาวิชาชีพครูเข้าใจถึงแก่นสำคัญของการประกอบอาชีพครูให้เป็นไปตามหลักจรรยาบรรณวิชาชีพครู โดยในรูปแบบการเรียนรู้ในขั้นที่ 4 ขั้นทดลองร่วมกับการสะท้อนคิด ให้นักศึกษาได้ลงพื้นที่ปฏิบัติกิจกรรมที่กำหนดและมีกิจกรรมให้นักศึกษาสะท้อนคิดหลังจากปฏิบัติกิจกรรมตามหลักจรรยาบรรณวิชาชีพครูเพื่อเป็นการเสริมสร้างให้นักศึกษาได้สะท้อนคิดจากสิ่งที่ตนเองได้ปฏิบัติ และสะท้อนคิดเป็นไปตามจรรยาบรรณวิชาชีพครู ซึ่งสอดคล้องกับกัญญารัตน์ โจร และกันยารัตน์ สอนสุภาพ (2565) ได้กล่าวถึงการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของสถาบันการผลิตครูควรเน้นการจัดประสบการณ์ให้นิสิตครู ได้ฝึกปฏิบัติการสะท้อนคิดให้นิสิตครูได้รับประสบการณ์ตรงเพื่อที่จะสามารถพัฒนาการสะท้อนคิดตนเองและนำไปสู่การพัฒนาศักยภาพในการพัฒนาตนเองสู่ความเป็นครูมืออาชีพอย่างยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ร่วมกับการสะท้อนคิดเพื่อเสริมสร้างจิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษาวิชาชีพครู สถาบันอุดมศึกษาเอกชน
2. เพื่อศึกษาผลการประเมินจิตวิญญาณความเป็นครูก่อนและหลังใช้รูปแบบการเรียนรู้เชิงประสบการณ์และการสะท้อนคิดของนักศึกษาวิชาชีพครู สถาบันอุดมศึกษาเอกชน
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาต่อรูปแบบการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ร่วมกับการสะท้อนคิดเพื่อเสริมสร้างจิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษาวิชาชีพครู สถาบันอุดมศึกษาเอกชน

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. กลุ่มเป้าหมาย

1.1 นักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู คณะครุศาสตร์ สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์ จำนวน 54 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

1.2 ผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้เกี่ยวกับการเรียนรู้เชิงประสบการณ์และการสะท้อนคิด จำนวน 3 ท่าน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มีดังนี้

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง

การพัฒนาารูปแบบการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ร่วมกับการสะท้อนคิดเพื่อเสริมสร้างจิตวิญญาณความเป็นครู โดยนำการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ ที่ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน (Kolb, D.A., 1984) ได้แก่ 1) ขั้นการสร้างประสบการณ์ 2) ขั้นสังเกตปฏิกริยาตอบสนอง 3) ขั้นสร้างมโนทัศน์เชิงนามธรรม และ 4) ขั้นทดลอง ขั้นตอนการสะท้อนคิด (McGregor, D., & Cartwright, L., 2011) ที่ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การอธิบาย 2) ความรู้สึก 3) การประเมิน 4) การวิเคราะห์ 5) การสรุป และ 6) การวางแผนการกระทำอนาคต โดยผู้วิจัยนำขั้นการสะท้อนคิดมารวมกับขั้นที่ 4 การทดลอง (ขั้นตอน การเรียนรู้เชิงประสบการณ์) ได้เป็นขั้นตอนที่ 4 ของรูปแบบการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นคือ ขั้นที่ 4 การทดลองร่วมกับการสะท้อนคิด โดยมีขั้นตอนการสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ดังนี้

2.1.1 ศึกษาทฤษฎีและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ และการสะท้อนคิด

2.1.2 ศึกษาทฤษฎีและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้

2.1.3 สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญประเด็นเกี่ยวกับความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ร่วมกับการสะท้อนคิด

2.1.4 พัฒนารูปแบบการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ร่วมกับการสะท้อนคิด และนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่านตรวจสอบคุณภาพ

2.1.5 วิเคราะห์ผลและแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ใช้เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล 3 ประเภท ได้แก่

2.2.1 แบบประเมินจิตวิญญาณความเป็นครูในตนเอง แบ่งเป็นแบบประเมินจิตวิญญาณความเป็นครูในตนเองก่อนใช้รูปแบบการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ร่วมกับการสะท้อนคิด จำนวน 1 ฉบับ และแบบประเมินจิตวิญญาณความเป็นครูในตนเองหลังใช้รูปแบบการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ร่วมกับการสะท้อนคิด จำนวน 1 ฉบับ ซึ่งเป็นแบบประเมินชุดเดียวกัน โดยมีรายการประเมินตามจรรยาบรรณวิชาชีพครูทั้ง 5 ส่วน ประกอบด้วย ส่วนที่ 1 จรรยาบรรณต่อตนเอง ส่วนที่ 2 จรรยาบรรณต่อวิชาชีพ ส่วนที่ 3 จรรยาบรรณต่อผู้รับบริการ ส่วนที่ 4 จรรยาบรรณต่อผู้ร่วมประกอบวิชาชีพ ส่วนที่ 5 จรรยาบรรณต่อสังคม โดยมีขั้นตอนการสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ดังนี้

2.2.1.1 ศึกษาทฤษฎีและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับจิตวิญญาณความเป็นครู และจรรยาบรรณวิชาชีพ

2.2.1.2 ศึกษาทฤษฎีและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบประเมิน

2.2.1.3 สร้างแบบประเมินจิตวิญญาณความเป็นครูในตนเอง และนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่านตรวจสอบคุณภาพ

2.2.1.4 วิเคราะห์ผลและแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

2.2.1.5 จัดพิมพ์แบบประเมิน

2.2.2 แบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญประเด็นเกี่ยวกับความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ร่วมกับการสะท้อนคิด จำนวน 1 ฉบับ โดยมีขั้นตอนการสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ดังนี้

- 2.2.2.1 ศึกษาทฤษฎีและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ และการสะท้อนคิด
- 2.2.1.2 ศึกษาทฤษฎีและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบสัมภาษณ์
- 2.2.2.3 สร้างแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง โดยมีข้อความทั้ง 10 ข้อที่เกี่ยวกับจิตวิญญาณ
ความเป็นครู การเรียนรู้เชิงประสบการณ์ และการสะท้อนคิด นำไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่านตรวจสอบคุณภาพ
- 2.2.2.4 วิเคราะห์ผลและแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ
- 2.2.2.5 จัดพิมพ์แบบสัมภาษณ์
- 2.2.3 แบบประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาวิชาชีพครูต่อรูปแบบการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ร่วมกับการสะท้อนคิด จำนวน 1 ฉบับ มีรายการการประเมิน 2 ข้อหัวใหญ่คือ ความพึงพอใจต่อด้านรูปแบบการเรียนรู้และความพึงพอใจต่อภาพรวมของรูปแบบการเรียนรู้ โดยมีขั้นตอนการสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ดังนี้
 - 2.2.3.1 ศึกษาทฤษฎีและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ และการสะท้อนคิด
 - 2.2.3.2 ศึกษาทฤษฎีและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบประเมินความพึงพอใจ
 - 2.2.3.3 สร้างแบบประเมินความพึงพอใจต่อรูปแบบการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ร่วมกับการสะท้อนคิด และนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่านตรวจสอบคุณภาพ
 - 2.2.3.4 วิเคราะห์ผลและแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ

3.1.1 แบบประเมินจิตวิญญาณความเป็นครูในตนเอง

- 3.1.1.1 นำแบบประเมินจิตวิญญาณความเป็นครูในตนเองก่อนใช้รูปแบบการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ร่วมกับการสะท้อนคิด จำนวน 1 ฉบับ ให้กลุ่มเป้าหมาย จำนวน 54 คนทำแบบประเมิน
- 3.1.1.2 ดำเนินการใช้รูปแบบการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ร่วมกับการสะท้อนคิด จำนวน 10 สัปดาห์
- 3.1.1.3 นำแบบประเมินจิตวิญญาณความเป็นครูในตนเอง หลังใช้รูปแบบการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ร่วมกับการสะท้อนคิด จำนวน 1 ฉบับ ให้กลุ่มเป้าหมาย จำนวน 54 คนทำการประเมิน
- 3.1.1.4 วิเคราะห์ผลการประเมินตนเอง

3.1.2 แบบประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาวิชาชีพครูต่อรูปแบบการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ร่วมกับการสะท้อนคิด

- 3.1.2.1 ดำเนินการใช้รูปแบบการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ร่วมกับการสะท้อนคิด จำนวน 10 สัปดาห์
- 3.1.2.2 นำแบบประเมินความพึงพอใจต่อรูปแบบการเรียนรู้หลังใช้รูปแบบการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ร่วมกับการสะท้อนคิด จำนวน 1 ฉบับ ให้กลุ่มเป้าหมาย จำนวน 54 คนทำการประเมิน
- 3.1.2.3 วิเคราะห์ผลการประเมิน

3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ

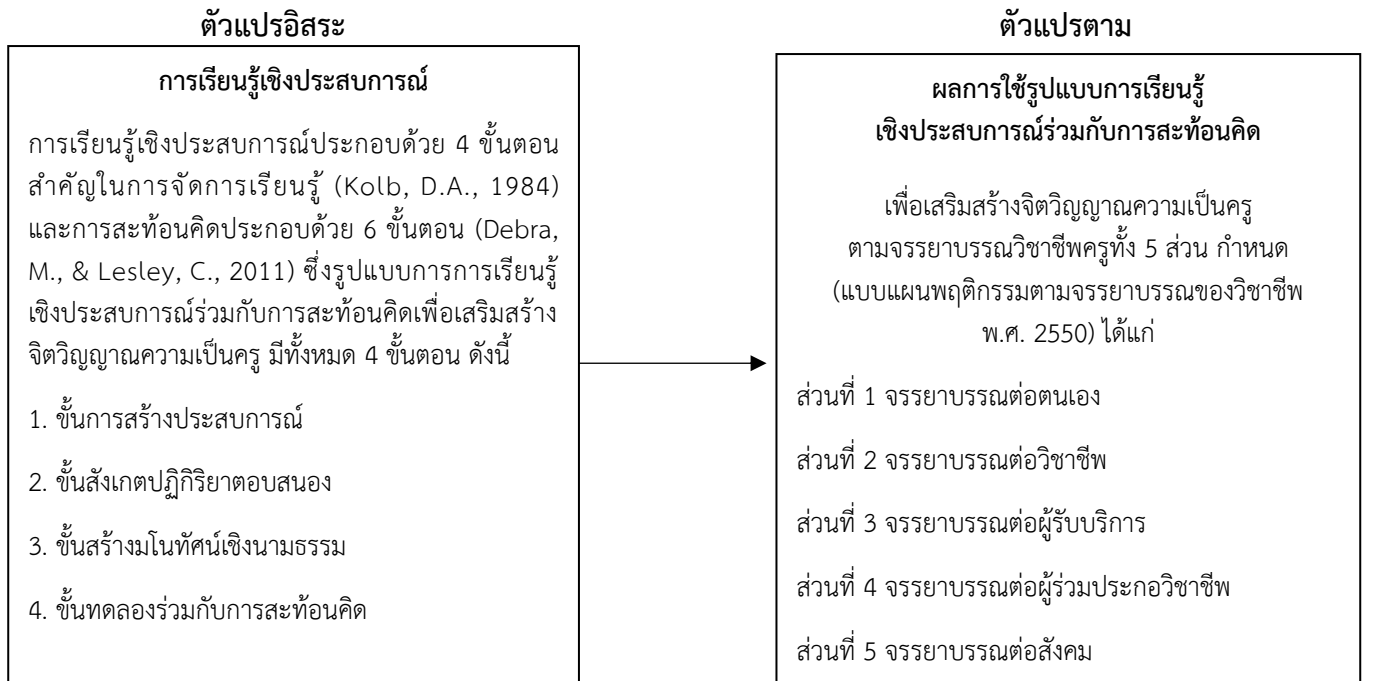
เก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด 3 คน เกี่ยวกับการเรียนรู้เชิงประสบการณ์และการสะท้อนคิดเพื่อนำมาวิเคราะห์และสังเคราะห์จัดทำรูปแบบการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ร่วมกับการสะท้อนคิดเพื่อเสริมสร้างจิตวิญญาณความเป็นครู

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ผลการใช้รูปแบบการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ร่วมกับการสะท้อนคิดเพื่อเสริมสร้างจิตวิญญาณความเป็นครู ได้แก่ การเสริมสร้างจิตวิญญาณความเป็นครูและความเหมาะสมของรูปแบบการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ร่วมกับการสะท้อนคิด เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า โดยใช้การวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (mean: \bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation: S.D.)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษารูปแบบการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ร่วมกับการสะท้อนคิด กรอบแนวคิดการวิจัยแสดงถึง พัฒนารูปแบบการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ร่วมกับการสะท้อนคิดเพื่อเสริมสร้างจิตวิญญาณความเป็นครู โดยศึกษาขั้นตอน การเรียนรู้เชิงประสบการณ์มีทั้งหมด 4 ขั้นตอน และศึกษาขั้นตอนการสะท้อนคิดทั้งหมด 6 ขั้นตอน จึงได้พัฒนารูป การเรียนรู้ดังกล่าวเพื่อเสริมสร้างจิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษาวิชาชีพครู

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย พบว่า

1. ผลการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ร่วมกับการสะท้อนคิดเพื่อส่งเสริมจิตวิญญาณความเป็นครู

ผู้วิจัยได้นำรูปแบบการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ร่วมกับการสะท้อนคิดเพื่อส่งเสริมจิตวิญญาณความเป็นครู ที่พัฒนาขึ้น ซึ่งประกอบด้วยขั้นที่ 1 ขั้นการสร้างประสบการณ์ ขั้นที่ 2 ขั้นสังเกตปฏิกิริยาตอบสนอง ขั้นที่ 3 ขั้นสร้าง มโนทัศน์เชิงนามธรรม และขั้นที่ 4 ขั้นทดลองร่วมกับการสะท้อนคิด ให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนรู้ การเรียนรู้ เชิงประสบการณ์และการสะท้อนคิด จำนวน 3 คน ตรวจสอบคุณภาพ ได้ผลการพิจารณาดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ผลการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ร่วมกับการสะท้อนคิดเพื่อส่งเสริมจิตวิญญาณ ความเป็นครู (ผู้เชี่ยวชาญ)

รายการประเมิน	\bar{x}	S.D.	ระดับความเหมาะสม
1. สอดคล้องกับแนวคิดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์	4.80	0.44	มากที่สุด
2. สอดคล้องกับแนวคิดการสะท้อนคิด	4.80	0.44	มากที่สุด
3. รูปแบบการเรียนรู้สามารถเสริมสร้างจิตวิญญาณความเป็นครูได้	4.40	0.54	มาก
4. กิจกรรมในแต่ละขั้นสอดคล้องกับวัตถุประสงค์	4.40	0.54	มาก
5. วิธีการประเมินผลสอดคล้องกับรูปแบบการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น ซึ่งประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นที่ 1 ขั้นการสร้างประสบการณ์ ขั้นที่ 2 ขั้นสังเกตปฏิกิริยาตอบสนอง ขั้นที่ 3 ขั้นสร้างมโนทัศน์เชิงนามธรรม และขั้นที่ 4 ขั้นทดลองร่วมกับการสะท้อนคิด	4.40	0.54	มาก
รวม	4.56	0.50	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 แสดงว่า ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการเรียนรู้ พบว่า ความเหมาะสมของรูปแบบการจัดเรียนรู้เชิงประสบการณ์ร่วมกับการสะท้อนคิดของนักศึกษาวิชาชีพครู สถาบันอุดมศึกษาเอกชน โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.56 ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.50) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีความเหมาะสมระดับมากที่สุดได้แก่ สอดคล้องกับแนวคิดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ อยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.80 ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.44) และสอดคล้องกับแนวคิดการสะท้อนคิด อยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.80 ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.44)

2. ผลการประเมินจิตวิญญาณความเป็นครูในตนเองก่อนและหลังใช้รูปแบบการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ร่วมกับการสะท้อนคิดเพื่อเสริมสร้างจิตวิญญาณความเป็นครู

เมื่อพิจารณาผลการประเมินจิตวิญญาณความเป็นครูในตนเองก่อนใช้รูปแบบการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ร่วมกับการสะท้อนคิด จำนวนนักศึกษาวิชาชีพครูทั้งหมด 54 คน พบว่า การประเมินก่อนใช้รูปแบบการเรียนรู้ คะแนนแบบประเมินเฉลี่ยจรรยาบรรณวิชาชีพครูทั้ง 5 ส่วนเท่ากับ 3.23 (S.D. = 0.87) และการประเมินหลังใช้รูปแบบการเรียนรู้ คะแนนแบบประเมินเฉลี่ยจรรยาบรรณวิชาชีพครูทั้ง 5 ส่วนเท่ากับ 4.14 (S.D. = 0.49)

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบผลประเมินจิตวิญญาณความเป็นครูในตนเองก่อนและหลังใช้รูปแบบการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ร่วมกับการสะท้อนคิดเพื่อเสริมสร้างจิตวิญญาณความเป็นครู (แบบแผนพฤติกรรมตามจรรยาบรรณของวิชาชีพ พ.ศ. 2550)

จรรยาบรรณวิชาชีพครู	ก่อนใช้		หลังใช้	
	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.
ส่วนที่ 1 จรรยาบรรณต่อตนเอง	3.29	0.95	4.33	0.95
ส่วนที่ 2 จรรยาบรรณต่อวิชาชีพ	3.09	0.95	4.53	0.50
ส่วนที่ 3 จรรยาบรรณต่อผู้รับบริการ	3.07	0.54	3.92	0.44
ส่วนที่ 4 จรรยาบรรณต่อผู้ร่วมประกอบวิชาชีพ	3.70	0.50	4.27	0.57
ส่วนที่ 5 จรรยาบรรณต่อสังคม	3.01	1.41	3.66	0.00
รวม	3.23	0.87	4.14	0.49

จากตารางที่ 2 แสดงว่า ผลการประเมินจิตวิญญาณความเป็นครูในตนเองก่อนใช้รูปแบบการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ร่วมกับการสะท้อนคิดเพื่อเสริมสร้างจิตวิญญาณความเป็นครู พบว่า คะแนนเฉลี่ยรวมหลังใช้รูปแบบการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ร่วมกับการสะท้อนคิดสูงกว่าก่อนใช้รูปแบบการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ร่วมกับการสะท้อนคิดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยคะแนนแบบประเมินเฉลี่ยหลังใช้รูปแบบการเรียนรู้มีค่าเท่ากับ 4.14 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.49 และคะแนนแบบประเมินเฉลี่ยก่อนใช้รูปแบบการเรียนรู้มีค่าเท่ากับ 3.23 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.87 โดยคะแนนเฉลี่ยก่อนใช้รูปแบบการเรียนรู้ต่ำที่สุด คือ ส่วนที่ 5 จรรยาบรรณต่อสังคม มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.01 คะแนนเฉลี่ยที่สูงที่สุด คือ ส่วนที่ 4 จรรยาบรรณต่อผู้ร่วมประกอบวิชาชีพ มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.70 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.50 และคะแนนเฉลี่ยหลังใช้รูปแบบการเรียนรู้ต่ำที่สุด คือ ส่วนที่ 5 จรรยาบรรณต่อสังคม มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.66 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.00 คะแนนเฉลี่ยที่สูงที่สุด คือ ส่วนที่ 2 จรรยาบรรณต่อวิชาชีพ มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.53 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.50

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์รายละเอียดผลประเมินจิตวิญญาณความเป็นครูในตนเองก่อนและหลังใช้รูปแบบการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ร่วมกับการสะท้อนคิดเพื่อเสริมสร้างจิตวิญญาณความเป็นครู (รายข้อ) (แบบแผนพฤติกรรมตามจรรยาบรรณของวิชาชีพ พ.ศ. 2550)

จรรยาบรรณวิชาชีพครู	ก่อนใช้		หลังใช้	
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.
ส่วนที่ 1 จรรยาบรรณต่อตนเอง				
1.1 มีวินัยในตนเอง พัฒนาตนเองด้านวิชาชีพ บุคลิกภาพ และวิสัยทัศน์ ให้ทันต่อการพัฒนาทางวิทยาการ เศรษฐกิจ สังคม และการเมืองอยู่เสมอ	3.29	0.95	4.33	0.95
ส่วนที่ 2 จรรยาบรรณต่อวิชาชีพ				
2.1 รัก ศรัทธา ชื่อสัตย์สุจริต รับผิดชอบต่อวิชาชีพ และเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรวิชาชีพ	3.09	0.95	4.53	0.50
ส่วนที่ 3 จรรยาบรรณต่อผู้รับบริการ				
3.1 รัก เมตตา เอาใจใส่ ช่วยเหลือ ส่งเสริม ให้กำลังใจแก่ศิษย์ และผู้รับบริการ ตามบทบาทหน้าที่โดยเสมอ	2.59	0.57	3.96	0.00
3.2 ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ ทักษะ และนิสัยที่ถูกต้องดีงามแก่ศิษย์ และผู้รับบริการ ตามบทบาทหน้าที่อย่างเต็มความสามารถ ด้วยความบริสุทธิ์ใจ	2.94	0.57	4.12	0.57
3.3 ต้องประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ทั้งทางกาย วาจา และจิตใจ	2.98	0.50	3.88	0.57
3.4 ไม่กระทำตนเป็นปฏิปักษ์ต่อความเจริญทางกาย สติปัญญา จิตใจ อารมณ์ และสังคมของศิษย์และผู้รับบริการ	3.16	0.57	3.55	0.50
3.5 ให้บริการด้วยความจริงใจและเสมอภาค โดยไม่เรียกรับหรือยอมรับผลประโยชน์จากการใช้ตำแหน่งหน้าที่โดยมิชอบ	3.68	0.50	4.09	0.57
ส่วนที่ 4 จรรยาบรรณต่อผู้ร่วมประกอบวิชาชีพ				
4.1 พึงช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกันอย่างสร้างสรรค์ โดยยึดมั่นในระบบคุณธรรม สร้างความสามัคคีในหมู่คณะ	3.70	0.50	4.27	0.57
ส่วนที่ 5 จรรยาบรรณต่อสังคม				
5.1 พึงประพฤติปฏิบัติตนเป็นผู้นำในการอนุรักษ์และพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญา สิ่งแวดล้อม รักษาผลประโยชน์ของส่วนรวมและยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข	3.01	1.41	3.66	0.00
รวม	3.23	0.87	4.14	0.49

จากตารางที่ 3 แสดงว่า ผลการวิเคราะห์รายละเอียดรายข้อของจรรยาบรรณวิชาชีพสูงกว่าก่อนใช้รูปแบบการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ร่วมกับการสะท้อนคิดทั้ง 5 ส่วน โดยคะแนนเฉลี่ยรวมอยู่ที่ 4.14 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.49 ซึ่งรายละเอียดรายข้อ พบว่า คะแนนเฉลี่ยต่ำที่สุดของผลแบบประเมินก่อนใช้รูปแบบการเรียนรู้ คือ ส่วนที่ 3 จรรยาบรรณต่อผู้รับบริการ ข้อที่ 3.1 รัก เมตตา เอาใจใส่ ช่วยเหลือ ส่งเสริม ให้กำลังใจแก่ศิษย์และผู้รับบริการ ตามบทบาทหน้าที่โดยเสมอ มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.59 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.57 และคะแนนเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ส่วนที่ 4 จรรยาบรรณต่อผู้ร่วมประกอบวิชาชีพ ข้อที่ 4.1 พึงช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกันอย่างสร้างสรรค์ โดยยึดมั่นในระบบคุณธรรม สร้างความสามัคคีในหมู่คณะ มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.70 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.50 คะแนนเฉลี่ยต่ำที่สุดของผลแบบประเมินหลังใช้รูปแบบการเรียนรู้ คือ ส่วนที่ 3 จรรยาบรรณต่อผู้รับบริการ ข้อที่ 3.4 ไม่กระทำตนเป็นปฏิปักษ์ต่อความเจริญทางกาย สติปัญญา จิตใจ อารมณ์ และสังคมของศิษย์และผู้รับบริการ มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.55 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.50 และคะแนนเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ส่วนที่ 2 จรรยาบรรณต่อวิชาชีพ ข้อที่ 2.1 รัก ศรัทธา

ข้อสัต์ยสุจริต รับผิดชอบต่อวิชาชีพ และเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรวิชาชีพ มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.53 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.50

3. ผลการศึกษาความพึงพอใจต่อรูปแบบการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ร่วมกับการสะท้อนคิดเพื่อส่งเสริมจิตวิญญาณความเป็นครู

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์แบบประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาวิชาชีพครูต่อรูปแบบการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ร่วมกับการสะท้อนคิด (ด้านรูปแบบการเรียนรู้)

รายการประเมิน	\bar{x}	S.D.	ระดับความเหมาะสม
ด้านรูปแบบการเรียนรู้			
1. ความพึงพอใจต่อขั้นตอนการเรียนรู้เชิงประสบการณ์	4.07	0.72	มาก
2. ความพึงพอใจต่อขั้นตอนการเรียนรู้ส่งเสริมการสะท้อนคิด	3.90	0.65	มาก
3. ความพึงพอใจต่อขั้นตอนการเรียนรู้ส่งเสริมจิตวิญญาณความเป็นครูตามหลักจรรยาบรรณวิชาชีพครู	4.55	0.50	มากที่สุด
4. ความพึงพอใจต่อความสอดคล้องกับเนื้อหาและจุดประสงค์การเรียนรู้	4.03	0.80	มาก
5. ความพึงพอใจต่อลำดับขั้นตอนการเรียนรู้ที่เหมาะสม	3.94	0.65	มาก
รวม	4.10	0.66	มาก

จากตารางที่ 4 แสดงว่า ผลการวิเคราะห์แบบประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาวิชาชีพครูต่อรูปแบบการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ร่วมกับการสะท้อนคิด (ด้านรูปแบบการเรียนรู้) โดยรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.10 ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.66) ความพึงพอใจต่อขั้นตอนการเรียนรู้ส่งเสริมจิตวิญญาณความเป็นครูตามหลักจรรยาบรรณวิชาชีพครู พบว่า ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.55 ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.50)

ตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์แบบประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาวิชาชีพครูต่อรูปแบบการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ร่วมกับการสะท้อนคิด (ด้านภาพรวม)

รายการประเมิน	\bar{x}	S.D.	ระดับความเหมาะสม
ด้านภาพรวม			
1. ความพึงพอใจโดยรวมต่อรูปแบบการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ร่วมกับการสะท้อนคิดเพื่อเสริมสร้างจิตวิญญาณความเป็นครู	4.38	0.49	มาก
2. ความเหมาะสมของกิจกรรมในรูปแบบการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ร่วมกับการสะท้อนคิดเพื่อเสริมสร้างจิตวิญญาณความเป็นครู	4.68	0.46	มากที่สุด
3. ประโยชน์ของรูปแบบการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ร่วมกับการสะท้อนคิดเพื่อเสริมสร้างจิตวิญญาณความเป็นครู	4.66	0.64	มากที่สุด
รวม	4.58	0.53	มากที่สุด

จากตารางที่ 5 แสดงว่า ผลการวิเคราะห์แบบประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาวิชาชีพครูต่อรูปแบบการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ร่วมกับการสะท้อนคิด (ด้านภาพรวม) โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.58 ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.53) ด้านความเหมาะสมของกิจกรรมในรูปแบบการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ร่วมกับการสะท้อนคิดเพื่อเสริมสร้างจิตวิญญาณความเป็นครู พบว่า ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.68 ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.46)

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาวิจัย สามารถอภิปรายผล ดังนี้

1. ผลการพัฒนาแบบแผนการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ร่วมกับการสะท้อนคิดเพื่อสร้างเสริมจิต วิญญาณความเป็นครู ของนักศึกษาวิชาชีพครูมี 4 ขั้นตอน ซึ่งประกอบด้วยขั้นที่ 1 ขั้นการสร้างประสบการณ์ ขั้นที่ 2 ขั้นสังเกตปฏิบัติการตอบสนอง ขั้นที่ 3 ขั้นสร้างมนต์ศีลเชิงนามธรรม และขั้นที่ 4 ขั้นทดลองร่วมกับการสะท้อนคิด พบว่า ผู้เชี่ยวชาญเห็นถึงความเหมาะสมขององค์ประกอบของแบบแผนการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ร่วมกับการสะท้อนคิดโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด สะท้อนให้เห็นว่า แบบแผนการเรียนรู้เชิง ประสบการณ์ร่วมกับการสะท้อนคิดมีความเหมาะสม และมีความสอดคล้องกับแนวคิดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ มีความสอดคล้องกับแนวคิดการสะท้อนคิด แบบแผนการเรียนรู้สามารถเสริมสร้างจิตวิญญาณความเป็นครูได้ กิจกรรมในแต่ละขั้น สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และวิธีการประเมินผลสอดคล้องกับรูปแบบการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ ศิริกัญญา แก่นทอง (2564) พบว่า ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมสะท้อนคิด ของนักศึกษาครูก่อนและหลังได้รับมอบหมายให้เขียนบันทึกการเรียนรู้ในรายวิชาสันติศึกษาสำหรับครู พบว่า แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องจากนักศึกษาส่วนใหญ่ขาดพื้นฐานการฝึกฝนกระบวนการคิดอย่างเป็นระบบ การจัดการกิจกรรมที่ฝึกทักษะกระบวนการคิดมีไม่มากเท่าที่ควร ประกอบกับทักษะการคิดพื้นฐานของนักศึกษาอยู่ในระดับต่ำถึงปานกลาง การจัดการเรียนการสอนโดยวิธีการสะท้อนคิดเป็นวิธีหนึ่งที่สำคัญอย่างยิ่ง จะช่วยส่งเสริมให้มีพฤติกรรมสะท้อนคิดที่ดีได้ด้วยการฝึกฝนทักษะการคิดเพราะสามารถนำมาใช้ฝึกฝนพัฒนาการคิดขั้นสูงของนักศึกษาได้เป็นอย่างดีเพื่อช่วยส่งเสริมพฤติกรรมสะท้อนคิดพัฒนาให้เกิดการเปลี่ยนแปลงกระบวนการคิดได้

2. ผลการศึกษาผลการประเมินจิตวิญญาณความเป็นครูในตนเองของนักศึกษาวิชาชีพครู ผลการวิจัยพบว่า “ผลคะแนนแบบประเมินหลังใช้แบบแผนการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ร่วมกับการสะท้อนคิดสูงกว่าก่อนใช้แบบแผนการเรียนรู้ทุกจรรยาบรรณวิชาชีพ” สะท้อนให้เห็นว่า แบบแผนการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ร่วมกับการสะท้อนคิดสามารถเสริมสร้างจิตวิญญาณความเป็นครูให้แก่ นักศึกษาวิชาชีพครูได้ ขั้นตอนการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ร่วมกับการสะท้อนคิดทั้ง 4 ขั้นตอน ซึ่งประกอบด้วยขั้นที่ 1 ขั้นการสร้างประสบการณ์ ขั้นที่ 2 ขั้นสังเกตปฏิบัติการตอบสนอง ขั้นที่ 3 ขั้นสร้างมนต์ศีลเชิงนามธรรม และขั้นที่ 4 ขั้นทดลองร่วมกับการสะท้อนคิด ส่งเสริมให้กิจกรรมที่ให้นักศึกษาวิชาชีพครูได้ปฏิบัติและฝึกฝนสะท้อนสิ่งที่ได้ปฏิบัติและสิ่งที่รู้สึกหลังได้ปฏิบัติกิจกรรม นับเป็นการปลูกฝังจิตวิญญาณความเป็นครูที่เกิดจากประสบการณ์ที่ปฏิบัติจริงและเป็นการปฏิบัติอย่างต่อเนื่องจนเกิดการปฏิบัติอย่างเป็นธรรมชาติ ซึ่งสอดคล้องกับ ธีรภัทร โคตรบรรเทา (2568) พบว่า สมรรถนะของนักศึกษาวิชาชีพครูด้านการวิจัยในชั้นเรียนที่ผ่านกระบวนการชี้แนะสะท้อนคิดโดยภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก และเมื่อเปรียบเทียบระหว่างก่อนดำเนินการชี้แนะสะท้อนคิดโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และหลังกระบวนการชี้แนะสะท้อนคิด พบว่า นักศึกษาวิชาชีพครูกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยจากการประเมินคุณภาพสมรรถนะการวิจัยในชั้นเรียนอยู่ในระดับดีมาก

3. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาวิชาชีพครูต่อแบบแผนการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ร่วมกับการสะท้อนคิด พบว่า “ความพึงพอใจของนักศึกษาวิชาชีพครูต่อแบบแผนการเรียนรู้ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด” จากผลการวิเคราะห์ระดับความพึงพอใจต่อแบบแผนการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ร่วมกับการสะท้อนคิด แสดงให้เห็นว่า นักศึกษาวิชาชีพครูเล็งเห็นถึงความเหมาะสมของกิจกรรมในรูปแบบการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ร่วมกับการสะท้อนคิดเพื่อเสริมสร้างจิตวิญญาณความเป็นครูและประโยชน์ของแบบแผนการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ร่วมกับการสะท้อนคิดเพื่อเสริมสร้างจิตวิญญาณความเป็นครูอยู่ในระดับมากที่สุด นักศึกษาวิชาชีพครูเล็งเห็นความสำคัญและประโยชน์ของการลงมือปฏิบัติจริง การได้ลงพื้นที่จริงในการทำกิจกรรมที่ส่งเสริมจิตวิญญาณความเป็นครู และร่วมกันสะท้อนคิดระหว่างการทำกิจกรรมที่เตรียมการระหว่างจัดกิจกรรม และการจัดกิจกรรมจริงในพื้นที่ ซึ่งผลการศึกษาความพึงพอใจต่อด้านแบบแผนการเรียนรู้ พบว่า แบบแผนการเรียนรู้ส่งเสริมจิตวิญญาณความเป็นครูตามหลักจรรยาบรรณวิชาชีพครูอยู่ในระดับมากที่สุด นักศึกษาวิชาชีพครูได้ทำกิจกรรมที่เสริมสร้างความเป็นครู ได้ทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อนครู และได้ทำกิจกรรมกับผู้เรียนที่หลากหลายรวมไปถึงการทำกิจกรรมจิตสาธารณะ ฝึกการเสียสละและการทำเพื่อส่วนรวม ซึ่งสอดคล้องกับ ศศิธร อินตุน (2567) กล่าวว่า กระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ทำให้นักศึกษาได้ฝึกปฏิบัติรวมถึงการสร้างสรรค์ผลงานร่วมกัน

ในทีมงาน เกิดการแลกเปลี่ยนและยอมรับความคิดเห็นของสมาชิกในกลุ่ม และผู้สอนคอยให้คำปรึกษาและคำแนะนำอย่างทั่วถึงระหว่างการฝึกปฏิบัติการจัดสัมมนาทางวิชาการในสถานการณ์จริง

องค์ความรู้ใหม่

ผลการวิจัยนี้ทำให้ได้รูปแบบการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ร่วมกับการสะท้อนคิดเพื่อเสริมสร้างจิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษาวิชาชีพครู สถาบันอุดมศึกษาเอกชน แผนภาพด้านล่างแสดงให้เห็นถึงรูปแบบการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ร่วมกับการสะท้อนคิดเพื่อส่งเสริมจิตวิญญาณความเป็นครู โดยการศึกษาการจัดการเรียนรู้ที่สามารถส่งเสริมจิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษาวิชาชีพครูนั้น การลงมือปฏิบัติจริงเป็นตัวช่วยสามารถที่ทำให้นักศึกษาวิชาชีพครูเกิดจิตวิญญาณความเป็นครูได้อย่างแท้จริง รูปแบบการเรียนรู้และกิจกรรมที่ออกแบบส่งเสริมให้นักศึกษาวิชาชีพครูได้มีประสบการณ์จริงที่จะช่วยหล่อหลอมให้นักศึกษาเกิดความรัก ความศรัทธาในอาชีพครู โดยกิจกรรมจะดำเนินการตามขั้นตอนการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ 4 ขั้นตอนคือ 1) ขั้นการสร้างประสบการณ์ 2) การสังเกตปฏิกิริยาตอบสนอง 3) ขั้นสร้างมโนทัศน์เชิงนามธรรม และ 4) ขั้นทดลอง หลังจากการดำเนินการกิจกรรมจะให้นักศึกษาวิชาชีพครูร่วมกันสะท้อนคิดผ่านกิจกรรมที่ได้ดำเนินการ โดยมี 6 ขั้นตอนคือ 1) การอธิบาย 2) ความรู้สึก 3) การประเมิน 4) การวิเคราะห์ 5) การสรุป และ 6) การวางแผนการกระทำอนาคต ซึ่งรูปแบบการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นมีการนำการสะท้อนคิดรวมกับขั้นตอนที่ 4 การทดลอง เพื่อให้นักศึกษาได้สะท้อนคิดหลังจากลงมือปฏิบัติกิจกรรม ซึ่งขั้นตอนของรูปแบบการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ร่วมกับการสะท้อนคิดที่พัฒนาขึ้นมี 4 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นที่ 1 ขั้นการสร้างประสบการณ์ ขั้นที่ 2 ขั้นสังเกตปฏิกิริยาตอบสนอง ขั้นที่ 3 ขั้นสร้างมโนทัศน์เชิงนามธรรม และขั้นที่ 4 ขั้นทดลองร่วมกับการสะท้อนคิด

รูปแบบการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ร่วมกับการสะท้อนคิด เพื่อเสริมสร้างจิตวิญญาณความเป็นครู

ภาพที่ 2 องค์ความรู้ใหม่

สรุปผลการวิจัย

นักศึกษาวิชาชีพครูได้เรียนรู้ผ่านรูปแบบการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ร่วมกับการสะท้อนคิดเพื่อเสริมสร้างจิตวิญญาณความเป็นครู โดยผลการประเมินจิตวิญญาณความเป็นครูในตนเองสูงกว่าก่อนเรียนรู้ผ่านรูปแบบการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ร่วมกับการสะท้อนคิด ผู้เชี่ยวชาญประเมินผลการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ร่วมกับการสะท้อนคิดอยู่ในระดับมากที่สุด และนักศึกษาวิชาชีพครูมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ร่วมกับการสะท้อนคิดโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ควรพิจารณาเพิ่มเติมกิจกรรมที่สามารถส่งเสริมหัวข้อจรรยาบรรณต่อผู้รับบริการ ข้อ 3.4 ไม่กระทำตนเป็นปฏิปักษ์ต่อความเจริญทางกาย สติปัญญา จิตใจ อารมณ์ และสังคมของศิษย์และผู้รับบริการ เช่น กิจกรรมที่ส่งเสริมสุขภาพทางอารมณ์และจิตใจ กิจกรรมส่งเสริมทักษะสังคมและการเคารพผู้อื่น กิจกรรมที่พัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ และการตระหนักรู้ตนเอง เป็นต้น

2. ข้อเสนอแนะด้านการวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาประเด็นตามหลักจรรยาบรรณวิชาชีพในแต่ละหัวข้อ และออกแบบกิจกรรมที่ส่งเสริมจิตวิญญาณความเป็นครูในแต่ละประเด็น เพื่อให้ นักศึกษาวิชาชีพครูได้พัฒนาคุณลักษณะในแต่ละหัวข้อให้มีความลึกซึ้ง เช่น กิจกรรมจิตอาสาพัฒนาชุมชน กิจกรรมเรียนรู้วัฒนธรรมและความหลากหลาย กิจกรรมตระหนักถึงบทบาทแบบอย่างทางสังคม เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- กัญญารัตน์ โคนจร และ กันยารัตน์ สอนสุภาพ. (2565). ความสัมพันธ์ของประสบการณ์ในการออกแบบการเรียนรู้และความสามารถในการสะท้อนคิดของนิสิตครู. *วารสารมนุษยสังคมสาร*, 20(1), 103-123.
- ต้องลักษณะ บุญธรรม และ อรุณี หงษ์ศิริวัฒน์. (2560). การพัฒนาการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมสำหรับครูในศตวรรษที่ 21. *วารสารวิทยาลัยดุสิตธานี*, 11(2). 220-235.
- ธีรภัทร โคตรบรรเทา. (2568). การพัฒนาสมรรถนะนักศึกษาวิชาชีพครูด้านการวิจัยในชั้นเรียนโดยการชี้แนะสะท้อนคิด. *วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น*, 9(3), 219-224.
- ศศิธร อินต๋น. (2567). ผลการจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ที่มีต่อความสามารถในการทำงานเป็นทีมและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชา ELE 6801 สัมมนาการประถมศึกษาของนักศึกษาครูระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์*, 26(1), 321-333.
- ศิริกัญญา แก่นทอง. (2564). การพัฒนาการจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมการสะท้อนคิดของนักศึกษาครู มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ในรายวิชาสันติศึกษาสำหรับครู. *วารสารมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 8(2), 180-197.
- สันติ กินทร์. (2560). บทบาทและแนวทางปฏิบัติของนักศึกษาวิชาชีพครู. *วารสาร มจร การพัฒนาสังคม*, 9(2), 275-287.
- สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. (2550). *ข้อบังคับคุรุสภา ว่าด้วยแบบแผนพฤติกรรมตามจรรยาบรรณของวิชาชีพ พ.ศ. 2550*. สืบค้นจาก <https://ratchakitcha.soc.go.th/documents/214339.pdf>.
- Kolb, D.A. (1984). *Experiential learning: Experience as the source of learning and development*. Englewood Cliff, N.J.: Prentice-Hall.
- McGregor, D., & Cartwright, L. (2011). *Developing reflective practice: a guide for beginning teachers: a guide for beginning teachers*. London: McGraw-Hill Education (UK).